

Gierik 45, december 1994

Leo van der Zalm

BOMBAY – ZONDAG

op een kruispunt staand
zie je van vier kanten
cricket gespeeld

en de enige verliezer
ben jij

MY DREAMS HAVE THE COLOUR
OF EARLY MORNING (MEHROTA)

wolk, witte landkaart
van Bombay's landtong
kraaienzwart, duifgrijs
een karmijnen fietszadel
het grijs-wit van
de ochtendkrant

de was wordt bezorgd
gewikkeld in een roze lap

TEMPEL IN MUMBAYDEVI

al dat geliefkoos
van vinger na vinger
doen goden hun gezicht
zelfs hun hoofd verliezen

Guy Commerman

VI – SCHREEUW

Het woord waarmee ik
al jaren samenrok:
'noodgedwongen'!
Ik beleef alles noodgedwongen.
Ik word geleefd.
Het zijn de trouw, de burgemeester,
de beleefdheid, het half-acht journaal,
de lafheid, de broodheer, vermoeyenis,
de witte Hoegaarden,
het oude ondergoed,
de gele trui, de glasnost, mijn kinderen
en
vooral jij
- wie was dat ook weer? –
die mij dwingen
te leven als een ander.
En die ander
voldoet niet langer.

Ik sluit mijn schreeuw op.

* * *

Mijn doodzwijgen
wil veelzeggend zijn.
En jij,
als je al een ziel mocht bezitten,
sluit dan je ogen:
ik kan spiegels missen
als de pest.

De finale maakt zich op.
Ik voel het.
Ik verwacht ook geen applaus.

Het netvlies beekt.

Kom, blijf weg.
Het is goed geweest.
Laat onze puinen puinen blijven.
Wat huizenhoog en
onverwoestbaar leek,
is mooi geweest.

Blijf niet komen,
het heeft geen zin.
Je monnikenwerk haalt niets uit.
Ik wil onkruid worden
op onze puinhoop.
En ik vraag me af, welig tierend:
kom je wieden?

Of laat je ook
dàt
aan een ander over?

* * *

Als eens gemerkt
hoeveel prikkeldraad
ons samenzijn omringt?
Al eens gemerkt
hoe hoog de muren zijn
die ons afschermen, zogezegd?
Hoe naamloos de nachten
geschilderd worden?
Hoeveel sterren worden opgeapkt?
Hoe alles krimpt rondom ons?
Al eens gemerkt
dat het niemand
wat deren kan?

Er lopen twee tanksporen door de tuin.
Dit is geen voorteken meer.

Zelfs je geranium
oogt niet rooskleurig.

Ik scharrel, scharrel
je laatste woorden bij elkaar
met de rulle hoop
nog een zin te puzzelen.

Er is haast bij,
want haat neemt bezit van mij.
En je bent met alle licht vertrokken,
ook het mijne. Was ik maar Lucifer?!

* * *

Ik ga naar dat huis,
ons huis,
waar zij nog nauwelijks wacht.
In het beste geval
is zij even ongerust.

ik leg me nier bij niets
in niemandsland.
Geduldig voelt het lalken
stijf en fris.
Bloemen noch kransen
op het gesloopte bruidsbed.

ik begeef me elke nacht
naar een begrafenis.

* * *

Met niemand avondmalen,
het brood voor jezelf breken
en dronken worden,
want wijn schenk ik alleen
voor mijn beneveld spiegelbeeld.
Ik ben te doodgewoon
om je op mijn lichaam uit te nodigen.
De moed ontbreekt me.

Het is middernacht en het regent niet.
Ik zal de hond uitlaten.
Alleen de hond is uitgelaten in dit huis.

Je ontnemt me de mooiste geluiden, onze stilte,
nadat we geland waren
toen we reigers navlogen
om zonnen op te zoeken.
Je hebt je echter laten ringen:
je ruimtes zijn opgemeten.
In mijn oren dreunt
een leger Wurlitzers
onze lievelingsmelodie:
kom kloser toe mie, so ij kan sie ...

Ik hoor

hier

niet te zijn.

* * *

Sneeuw spreidt zich weer:
invriezen van gevoelens,
overwinteren zonder overwinning.
Zomer openbaarde niets nieuws.
Ontgoochelend heet, maar geen warmte.
Quatorze juillet
was de koudste dag en nacht:
je danste mijn seizoen in zijn armen.
Ook het orkest sprong uit de band.
Het miauwde:
les neiges du Kilimandjaro ...

* * *

Met oude woorden valt niets meer
aan te vangen.
Het beeldscherm eist nu alle licht op,
maar legt ook het zwijgen op.

Mensen worden sprakelozer,
in hun kamers donkert het voortdurend,
harten kloppen langzamer
an almaar stiller.

Het sneeuw witte sluipen
van weer een schreeuw.

Erik van Malder

PROFETIEEN

Hoeveel profeten nog voor het Einde?
Die van de breuklijn schreeuwt
om eigen blunders: een, tweede lacht,
jakhals in wrede nacht;
een derde strijkt plooiën glad,
zucht, maakt zijn lippen nat.

Nog is geen strijd verloren,
planeten kennen hun plaats
en menselijk falen. In spiralen
vertellen zij machtige verhalen

Die nederig worden genoteerd
en vertaald in warrige talen.

Hoeveel Profeten nog voor het Einde?
Alsof toekomst voorspelbaar was,
zoals Heden en Verleden.
In woestijnen geen feestroes meer,
Oceanen verliezen hun algenbos.
Op bergen wordt ijle hol,
de maan nooit meer vol.

BEDEVAART

Ik wou dan toch naar Mekka gaan,
huiverend tussen horden staan,
kreupel bidden in Scherpenheuvel,
rijzig sluipen rond de Taj Mahal.

Het reisbureau gesloten,
kerken, moskeeën, tempels dicht,
één synagoog amper verlicht.

Me tot indiaan bekeerd,
wat van 'n sjamaan geleerd,
toch opnieuw de ogen geloken.

Dan maar TV gekeken,
WK en Wimbledon.
Samen met miljoenen leken
gezien hoe alles opnieuw begon.

OF WOU JE ...?

Wou je dan dat het anders was?
Geen bedelaar langs de weg,
geen Golfslag?
Gewoon geen 'Geen' meer,
alsof leegte
het enige Heilige was?

Zo staar je langs mijn Pijnen,
mijn Vermetelheid. En lieg je
zoals tegenwoordig eenieder liegt,
de nieuwe Zekerheid. Een kus
vanuit onbehagen, de seksloze
zelftucht. Onedel of Edel?
Neen: Leegte!

Of ik wou dat het anders was?
Ik strooi vraagtekens
voor je voeten en
wandel in de voren
van je gefluisterd Ego,
wat wil je méér?
Een meteoriet op ons dak?

UIT DE MOND VAN DE TANDENLOZE

Uit de mond van de tandenloze
anekdotes over zakdoekhelden
(hinkende supporters langs de weg,
geile boerendochters aan de finish)
hoe elk kerkje z'n Flandrien heeft,
elk kroegje zijn Voetbalfan.

Uit de mond van de tandenloze
Niets dan Lof. Alleen maar Lof
en overtuigde oprispingen
- Boerengeluiden? –
als onmachtige waterslangen,
opschietend uit verrast moeras.

Moest ik dan toch het adres
van mijn tandarts geven?

ZOALS IK HOOR

Champagne fonteint vanuit niets,
heftiger dan in verlaten verhalen
of verbrande liefdesbrieven
en de cello smeekt om vertedering.

Bourgogne sprankelt niet eens,
maar werkt des te zekerder,
's nachts, in de verloren uren.

Het hardst weerklinkt de golfslag
van dennenappels op het dak,
vertier voor Dode Zielen.

Zoals ik hoor, hoort kat
noch vagebond, hoewel ook ik
- kat noch vagebond –
ooit roffelde en rochelde
met de clochard in Toulon.

* * *

HIJ-LAND

Geen nimfen durfden ooit beminnen
de diepste varens van het vleugelbos.
Dit is de Torarol, het woordgeheim.
Wolken van Toscanië kunnen
schepen van Helikon zijn.

Zo grijpt de timmerman zijn alaam
en slaat de smid zijn vreugde los.
Laat alle kinderen in de cirkel staan
en de kippen walsen met de vos.

Dit is de verheven straat, de wandelmat.
Mensen lopen af en aan, herkennen
zichzelf en schrikken, heel even maar,
dan wenden ze schokschouderend
en dralen achter hun schaduw aan.

Hij had dan al het woord gedaan.

TELKENS WEER VERLIEFD

Mij werd nooit een keizerskroon aangeboden,
ik heb nooit een feestneus opgezet
noch een masker uitgekozen,
zoals ik ben blijf ik plompverloren:
zoeker, twijfelaar, telkens weer verliefd.

In mijn nooit te veel hoop verloren,µ
ik hoopte alle dromen gewoon bijeen,
liep over ijs en zonnestralen,
zoals de duif boven water leef ik:
kwetsbaar, te zwak, telkens weer verliefd.

Ontmoet ik ooit het mededogen,
de woestijntent tegen zandorkaan?
Of blijf ik zoekend tenonder gaan,
kind van deze wereld: telkens weer verliefd?

Jelle Kaspersma

SNOEKVISSSEN

net als nu was het toen november
met mijn jongensogen
bekeek ik de schutting
waarin de grote spijkers staken

pa was bezig geweest
met de lange hengel
het ijzersterke snoer
de lepel en het lood
de verscheurende stalen dreghaak

nu hingen daar
zijn vis geworden dromen
touw door kieuwen en door bek
bloot de scherpe tanden

gapend naar
de dichtgetrokken lucht een rijtje snoeken
alsof ze de wolken wilden bijten
en schreeuwen tegen de motregen

in een laatste verweer
hadden ze zich van me afgescheiden
met witte strepen op het karbolgroen
hun s.o.s. gekalkt

het kwam mij voor
als een merkwaardig gebed
om water
en om leven

EEN MAALTJE VIS

twee kaken van een sloot
en het licht daartussen
klem gezet

roerloos ligt de gouden schijn
de rank gelijnde snoek
gereed

niet ver bezijden de waarheid
zwemt de roodgevinde prooi
een voorn

de hypnotiserende ogen vangen
met een moordende blik
de vis

happend en zwelgend
verzilvert de jager
zijn tegoed
in een oogwenk

gevangen
tussen de kaken
van sloot en snoek
dit licht
dit leven

Johan Van Oers

TATITOE TATITOE

Oma nu behoorlijk
mesjogge.
Haar kopje zit
vol herfst.

Soms tuimelt zij
met kruimels woord
de wereld van kamer 9
binnen.

Tatitoe tatitoe.

Terwijl zij
op haar schouder
een vogel van lucht
aait.

Tatitoe tatitoe,
splinter van versteend geheugen.
Tatitoe tatitoe,
alfabet van voor de schaamte.

Oma's hand
van dun porselein
aan mijn lippen.
Tatitoe tatitoe,
dag lieve, roze engel
van mij.

WALTER VAN CAFE EXCELSIOR

Getikt van lotje,
zei ie,
op momenten dat ie
iets zei.

Mijn hoofd een kooi
vol blinde kanaries
en bovendien mank.

Maar als ie iets zei,
zijn lippen dan een spleetje,
een schelp.

Net genoeg voor zo'n kanarie
om te komen op de rand van buiten
voor adem en daglicht
van 1 seconde en
knalgeel.

Merkwaardig.

Bert Deben

NIEUW ZEELAND

De windmolens zijn palen nu
met hoogstens nog drie smalle wieken
de wekkers kraaien nu het krieken
de hanen staan op het menu

de stereo loeit continu
de boer'n bruik'n hier geen rieken
maar steeds modernere technieken
men bruikt hier nu een hoog I.Q.

het Zeeuwsche meisje jogt voorbij
gebruind door crème en zonnebank
de minarine houdt haar slank

het leven op de boerderij
heeft nu de charmes van een bank
- er is geen romantiek meer bij

POST SCRIPTUM

ik zal blijven zwemmen in jpouw geest
spartelen in 't brakke water
ondergaan – en even later
ben ik weer terug van weggeweest

je sluit je ogen en wie staat er
zo glimlachend als steeds bedeesd
en telkens viert mijn dood mijn feest
met elke dag opnieuw jouw kater

mijn wraak is bitter dan en zilt
verpakt in eb en vloed en golven
en heel jouw denken raakt bedolven

en als jij wakker springt en gilt
en hopen smeekt dat ik verdwijn
dan zal ik heel aanwezig zijn

Liliane Wouters

(vertaling: Guy Commerman)

UNE FOIS, une seule fois,
l'eau dans mes paumes, l'ombre du figuier
sur ma maison.

Une fois, une seule fois,
l'eau sur ma langue, l'éclat du soleil
entre mes doigts.

J'aurai vécu quoi qu'il advienne,
ce moment d'air et de lumière,
cette plénitude de soif.

EÉN KEER, een enkele keer,
het water in mijn handpalmen, de schaduw van de vijgenboom
over mijn huis.

Eén keer, een enkele keer,
het water op mijn tong, het schitteren van de zon
tussen mijn vingers.

Ik zal geleefd hebben, hoe dan ook,
dit ogenblik van lucht en licht,
deze volheid van hunkering.

MA MÈRE, dans ton ventre,
tu formais mon masque de mort.

Au centre de toi, jour par jour,
chaque battement de ton coeur,
chaque flux de ton sang
écoutait un silence
d'où je serai absent.

Chaque souffle de ton haleine
préparait mon dernier soupir.

Et, dans la chaleur de ton corps,
avant le frois,
tu polissais mes os.

MOEDER MIJN, in je buik
vormde je mijn dodenmasker.

In jouw middel, dag na dag,
elk kloppen van je hart,
elke stuwning van je bloed
luisterde naar een stilte

waaop ik zal afwezig zijn.

Elke ademtocht
bereidde mijn laatste zucht voor.

En, in de warmte van je lichaam,
vóór de koude,
polijste je mijn beenderen.

POUR VIVRE, il faut planter un arbre, il faut
faire un enfant, bâtir une maison.

J'ai seulement regardé l'eau
qui passe en nous disant que tout s'écoule.

J'ai seulement cherché le feu
qui brûle en nous disant que tout s'éteint.

J'ai seulement suivi le vent
qui fuit en nous disant que tout se perd.

Je n'ai rien semé dans la terre
qui reste en nous disant: je vous attends.

OM TE LEVEN, moet je een boom planten, moet je
een kind maken, een huis bouwen.

Ik heb enkel naar het water gestaard
dat voorbij vloeit en ons zegt dat alles verloopt.

Ik heb enkel het vuur gezocht
dat brandt en ons zegt dat alles uitdooft.

Ik heb enkel de wind gevolgd
die vlucht en ons zegt dat alles wegsterft.

Ik heb niets in de aarde gezaaid
dat blijft en ons zegt: ik verwacht u.

ENFREINT toute consigne, toute loi
Morale. Table rase au fond de moi
Mais l'honneur sauf, puisque seul en pensée
Fut le péché commis (septante fois sept fois
Et davantage). L'acte pur. Nulle ardeur dépensée
Au jour. Beaux alchimistes, j'ai trouvé votre secret.
La chair fut triste. Lumineuses les fôrets
Mentales. J'y possède avec fureur des ombres.
Joie imprenable. Puits de joie où sombre
La mort. Enfreint toute consigne.

Si de mon âme tu voyais le signe.

TESTAMENT

Les quinze choses que jamais je n'ai pu faire:

Courber le front plus grand que moi,
Marcher sur plus petit, montrer du doigt,
Crier avec la foule, ou bien me taire,
Reconnaître parmi les Blancs le Noir,
Choisir dix justes, nommer un coupable,
Trouver telle attitude convenable,
Lire un autre que moi dans les miroirs,
Conjurer l'amour à plusieurs personnes,
Résister à la tentation, blesser exprès,
Rester dans l'indécis, dire Cambronne
Au lieu de merde, qui est plus français.